Lietas arhīva Nr. CA-2045-17/13
ECLI:LV:RAT:2017:1102.C24119116.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

2017.gada 2.novembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Blūmiņa
tiesneši A.Veita un J.Freimanis
ar sekretāri E.Doropoļsku,
piedaloties zvērinātiem advokātiem I.Saatčianei, N.Dinsbergam,
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Ogres rajona tiesas 2016.gada 16.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2016.gada 7.jūnijā Ogres rajona tiesā /pers. A/ cēlusi prasību pret /pers. B/ un, pamatojoties uz Civillikuma 1934., 1935. un 1587.pantu, lūgusi tiesu piedzīt no /pers. B/ par labu /pers. A/ parādu 17 000 EUR apmērā.

Ar Ogres rajona tiesas 2016.gada 16.novembra spriedumu prasība apmierināta, piedzenot no atbildētāja prasītājas labā parādu 17 000 EUR un tiesas izdevumus.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka lietā nepastāv strīds par faktu, ka 2008.gada 10.martā atbildētājs ir parakstījis Parādrakstu, saskaņā ar kuru aizņēmās no prasītājas naudas summu 17 000 EUR apmērā ar atmaksas termiņu līdz 2008.gada 31.decembrim. Konstatēts, ka minētajā Parādrakstā 2009.gada 5.martā atbildētājs norādījis, ka 2008.gada 5.martā savas saistības nav izpildījis, bet apņemas līdz 2009.gada 1.jūnijam parādu atgriezt pilnā apmērā, veicot atmaksu pa daļām.

Tiesa atzinusi, ka nav pamata apšaubīt prasītājas iesniegto Parādrakstu, kurš pierāda norādītās naudas summas izsniegšanu atbildētājam un saņemšanu. Konstatēts, ka atbildētāja iebildumiem par aizdevuma saņemšanu nav pamata, jo pierādījumus saviem apgalvojumiem viņš nav iesniedzis.

Attiecībā uz prasītājas parādu atbildētājam, tiesa norādījusi, ka atbildētājs varēja celt pretprasību lietā vai atsevišķu prasību.

[2] Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedzis atbildētājs /pers. B/, uzskatot, ka prasība ir noraidāma pilnībā.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa lietu pirmajā tiesas sēdē izskatīja bez atbildētāja klātbūtnes, lai gan viņš tiesu informēja par neierašanos uz tiesas sēdi slimības dēļ, iesniedzot ārsta noformētu darbnespējas lapu.

Atbildētājs uzskata, ka, izskatot lietu bez viņa klātbūtnes, tiesa viņam nevarēja izskaidrot Civilprocesa likuma 8.pantā, 9.pantā, 74.pantā paredzētās procesuālās tiesības. Tāpat uzskata, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 210.panta pirmās daļas 5.punktu, tiesai bija jāatliek lietas izskatīšana, lai noskaidrotu prasītājas viedokli par viņas parādsaistībām pret atbildētāju, izskaidrotu atbildētājam tiesības celt pretprasību, kā arī tiesības izmantot mediāciju.

Sūdzībā norādīts, ka atbildētāja ieskatā tiesa paviršī izskatījusi lietu, jo spriedumā noradījusi kļūdainu atbildētāja uzvārdu.

[3] Tiesas sēdē atbildētājs /pers. B/ prasību neatzina, apelācijas sūdzību uzturēja.

Atbildētāja pārstāve zvērināta advokāte I.Saatčiane, atbilstoši lietā iesniegtajai prasītājas parakstītājai parādzīmei, lūdza piemērot ieskaitu 2134,31 EUR apmērā, kā tas norādīts arī atbildētāja paskaidrojumos par prasības pieteikumu.

Tiesas sēdē prasītājas /pers. A/ pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts N.Dinsbergs prasību uzturēja, apelācijas sūdzību neatzina. Attiecībā uz ieskaita piemērošanu norādīja, ka lietā pretprasība par 2134,31 EUR piedziņu nav celta.

Motīvu daļa

[4] Noklausoties tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, pārbaudot un izvērtējot lietas materiālus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma.

[5] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, 430.panta trešo daļu *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.*

Atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumiem, *ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt*.

Novērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma motīvus un to atbilstību lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums prasības apmierināšanai ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to pirmās instances tiesa pareizi konstatējusi lietas faktiskos apstākļus un devusi tiem pareizu juridisku novērtējumu, kā arī objektīvi novērtējusi pierādījumus.

Tādējādi atzīstams, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums par parāda piedziņu 17 000 EUR apmērā ir pareizs un pietiekams.

Tā kā šajā daļā nav pamata pārvērtēt pirmās instances tiesas izdarītos secinājumus, tad atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumiem, Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai.

[6.1] Izvērtējot apelācijas sūdzībā norādīto, par nepamatotu Civillietu tiesas kolēģija atzīst apelatora argumentu, ka pirmās instances tiesa ignorējusi atbildētāja intereses un tiesības piedalīties lietas izskatīšanā, neatliekot lietas izskatīšanu, pamatojoties uz atbildētāja iesniegto darbnespējas lapu.

Civilprocesa likuma 209.panta 2.punktā noteikts, ka *tiesas pienākums ir atlikt lietas izskatīšanu, ja kāds no lietas dalībniekiem, kam paziņots par tiesas sēdes laiku un vietu, neierodas tiesas sēdē tāda iemesla dēļ, kuru tiesa atzīst par attaisnojošu*.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka no Ogres rajona tiesas 2016.gada 16.novembra sprieduma redzams, ka pirmās instances tiesa ir novērtējusi atbildētāja lūgumu par tiesas sēdes atlikšanu un tam pievienotos dokumentus, un atzinusi par iespējamu izskatīt lietu bez atbildētāja klātbūtnes tiesas sēdē, atzīstot viņa neierašanos uz tiesas sēdi par neattaisnojošu, norādot, ka atbildētājs tiesā nav iesniedzis izrakstu, kas apliecinātu viņa slimību un tādu ārstēšanās režīmu, kas liedz viņam ierasties tiesā.

Tā kā pirmās instances tiesa lūgumu par tiesas sēdes atlikšanu ir vērtējusi un atzinusi, ka lietas izskatīšanas atlikšanai nav pamata, šis apelatora arguments nevar būt par pamatu pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanai.

Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 23.augusta spriedumā lietā Nr.SKC-806/2012 norādīts, ka *viens no civilprocesā nostiprinātajiem pamatprincipiem ir dispozivitātes princips, proti, tā ir pušu brīva rīcība ar savām subjektīvajām tiesībām un to aizsardzības procesuālajiem līdzekļiem. Tas nozīmē, ka puses procesuālajām darbībām nav pienākuma rakstura un procesuālo tiesību izmantošana ir atkarīga no puses ieskatiem [..]*.

Atbilstoši likuma "Par tiesu varu" 28.panta pirmajai daļai *tiesnesim jāizspriež lieta tik ātri, cik vien iespējams.*

Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā pirmās instances tiesa spriedumā pamatoti atzinusi par iespējamu izskatīt lietu bez atbildētāja klātbūtnes tiesas sēdē, atzīstot viņa neierašanos uz tiesas sēdi par neattaisnojošu.

Papildus Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka lūgums par tiesas sēdes atlikšanu pirmās instances tiesā tika iesniegts vienu dienas pirms nozīmētās tiesas sēdes 2016.gada 3.novembrī. Turklāt kā redzams no lietas materiāliem, atbildētājam nepieciešama ķirurga konsultācija, kas noteikta 2016.gada 14.novembrī, plkst.15.45 (lietas 57.lapa).

Civilprocesa likuma 74.panta sestā daļa prasa strīda pusēm godprātīgu rīcību savu tiesību izmantošanā un uzlikto pienākumu izpildē. Šā panta septītā daļa noteic pusēm pienākumu ierasties pēc tiesas uzaicinājuma tiesā (1.punkts), savlaicīgi rakstveidā paziņot par iemesliem, kuru dēļ nevar ierasties tiesas sēdē, iesniedzot par to pierādījumus.

Šādos apstākļos atbildētāja rīcību nevar atzīt par atbilstošu Civilprocesa likuma 74.panta sestajā daļā ietvertajiem tiesību godprātīgas izmantošanas priekšrakstiem, jo lietā nav konstatējami apstākļi, kas atbildētājam liegtu iespēju piedalīties tiesas sēdē veselības stāvokļa dēļ.

[6.2] Tāpat par nepamatotu atzīstams apelatora arguments, ka, neatliekot lietas izskatīšanu, pirmās instances tiesa pārkāpa atbildētāja tiesības uz pušu līdztiesību tiesā un pušu sacīkstes principu, kā arī tā nevarēja atbildētājam izskaidrot viņa procesuālās tiesības, tajā skaitā, tiesības celt pretprasību un izmantot mediāciju, tāpat viņam tika liegta iespēja noskaidrot prasītājas viedokli par esošajām parādsaistībām.

Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka pati par sevi lietas izskatīšana bez atbildētāja klātbūtnes nav atzīstama par apstākli, kas likumā noteiktā kārtībā būtu liegusi atbildētājam realizēt savas procesuālās tiesības.

No lietas materiāliem redzams, ka 2016.gada 30.jūnijā atbildētājam tika nosūtīts prasības pieteikums, tam pievienotais paziņojums, kurā atbilstoši Civilprocesa likuma 148.panta 1^3.daļai ietverta informācija par pienākumu līdz 2016.gada 1.augustam paziņot tiesai vai atbildētājs piekrīt izmantot mediāciju, kā arī norādītas Civilprocesa likumā 74.panta paredzētās pušu civilprocesuālās tiesības, tajā skaitā, tiesības pieteikt lūgumus un celt pretprasību, tādējādi atbildētājam bija iespēja sniegt paskaidrojumus par celto prasību Civilprocesa likuma 148.panta pirmās daļas kārtībā, kurus atbildētājs arī tiesai iesniedzis (lietas 45.-48.lapa).

Pārbaudījusi lietas materiālus, Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka pirmās instances tiesā atbildētājs nav izmantojis savas tiesības pieteikt tiesai lūgumus, celt pretprasību, kā arī nav paziņojis tiesai vai piekrīt izmantot mediāciju. Turklāt, Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka pušu piedalīšanās tiesas sēdē nav procesa pašmērķis, bet gan viena no iespējām pusēm realizēt savas procesuālās tiesības.

[6.3] Turklāt par nepamatotu Civillietu tiesas kolēģija atzīst apelatora argumentu, ka pirmās instances tiesa paviršī izskatījusi lietu, jo spriedumā kļūdaini norādījusi atbildētāja uzvārdu "/Uzvārds B Uzvārds C/".

Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka pirmās instances tiesa ir pieļāvusi acīmredzamu pārrakstīšanās kļūdu, taču tas nedod pamatu uzskatīt, ka pirmās instances tiesa paviršī izskatījusi lietu.

[7] Pārbaudījusi minētos apelācijas sūdzības argumentus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lietā nav konstatējams tāds pārkāpums, kas būtu pamats sprieduma atcelšanai un lietas nosūtīšanai jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai Civilprocesa likuma 427.panta kārtībā.

[8.1] Atbildētājs paskaidrojumos par prasības pieteikumu un apelācijas instances tiesas sēdē izteicis lūgumu piemērot ieskaitu 2134,31 EUR (1500 LVL) apmērā, ko prasītāja ir parādā atbildētājam.

Kā to atzinis Augstākās tiesas Civillietu departaments 2016.gada 20.jūnija spriedumā lietā Nr.SKC-220/2016, ieskaita veikšanai ir vajadzīgs parādnieka skaidri izteikts priekšlikums segt viņa parādu ar konkrēti norādītu pretprasījumu (..). Ieskaits var notikt gan pusēm vienojoties (līgumiski), gan Civillikuma 1847.pantā norādītajos gadījumos ar vienpusēju gribas izpaudumu.

Tiesību doktrīnā norādīts, ka gadījumos, kad atļauts vienpusējs ieskaits (Civillikuma 1847.p.), ar paziņojumu („priekšā likšanu") pietiek, lai ieskaitu atzītu par notikušu, savukārt citos gadījumos nepieciešams, lai pretējā puse ieskaitu atzītu *(sk. K. Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata.- Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 270.lpp)*.

Konkrētajā gadījumā prasītājas un atbildētāja savstarpējie prasījumi nav vienāda priekšmeta prasījumi (dažādas valūtas), tomēr pieļaujama to atvietošana. Neskatoties uz minēto, no prasītājas parakstītās parādzīmes (lietas 46.-47.lapa) nav konstatējams, vai šim prasījumam ir iestājies termiņš, tādējādi atbildētāja vienpusējs ieskaits nav pieļaujams. Ņemot vērā, ka prasītāja lietā nav atzinusi ieskaitu, tiesai to nav pamata piemērot.

[8.2] Tāpat norādāms, ka no apelācijas instances tiesā iesniegtajiem pierādījumiem (pirkuma līgumi) nav redzams, ka puses vienojušās par konkrētu pirkuma maksas daļas, proti, parādzīmē noteiktās summas 17 000 EUR, samaksu pēc noteiktu notikumu iestāšanās, līdz ar to šādai pušu mutiski izteiktai vienošanai lietā nav iesniegti atbilstoši pierādījumi saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu.

[9] Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir objektīvi novērtējusi lietas apstākļus, pieņēmusi pamatotu un likumīgu spriedumu, savukārt apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nevar kalpot par pamatu pretēja sprieduma taisīšanai, kā rezultātā atzīstams, ka /pers. A/ prasība pret /pers. B/ par parāda piedziņu ir pamatota un apmierināma.

[10] Lemjot par tiesas izdevumu atlīdzināšanu, Civillietu tiesas kolēģija balstās uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, ka *pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.*

Atbilstoši minētajai normai no atbildētāja prasītājas labā piedzenama valsts nodeva par prasības celšanu 50 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR, kuru samaksu apliecina lietai pievienotie maksājuma dokumenti (lietas 9-12.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu, *tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.*

Ievērojot minēto normu, no atbildētāja valsts ienākumos piedzenama prasītājas nesamaksātā valsts nodeva 785,65 EUR, kas aprēķināta saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta c) apakšpunktu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu no atbildētāja valsts labā piedzenami tiesas izdevumi par tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu, kas pirmās instances tiesā bija 12,64 EUR, bet apelācijas instancē – 0,56 EUR, kopā 13,20 EUR. Tā kā prasītāja, ceļot prasību, par tiesas izdevumiem samaksājusi 4,70 EUR (lietas 11-12.lapa), no atbildētāja valsts ienākumos piedzenama starpība 8,50 EUR (13,20–4,70 = 8,50).

[11] Ievērojot Civilprocesa likuma 204.[1]pantā noteikto, nosakāms desmit dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 93., 97., 204.[1] panta pirmo daļu, 432., 433. un 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

Prasību apmierināt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, parādu 17 000 *euro* (septiņdesmit tūkstoši *euro*), samaksāto valsts nodevu 50 *euro* (piecdesmit *euro*), un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro* (četri *euro*, 70 centi), kopā 17 054,70 *euro* (septiņpadsmit tūkstoši piecdesmit četri *euro* un 70 centi). Maksājums veicams /pers. A/ norēķinu kontā /konta numurs/ (AS "SEB banka").

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts labā valsts nodevu 785,65 *euro* (septiņi simti astoņdesmit pieci *euro* un 65 centi). Maksājums veicams Valsts kases, reģistrācijas numurs 90000050138, kontā LV55TREL1060190911200 (Saņēmēja banka: Valsts kase).

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts labā nenomaksātos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,50 *euro* (astoņi *euro* un 50 centi). Maksājums veicams Tiesu administrācijas, reģistrācijas numurs 90001672316, kontā Nr. LV51TREL2190458019000 (Saņēmēja banka: Valsts kase).

Noteikt sprieduma daļā par piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā, Brīvības bulvārī 34, Rīgā, 204.kabinetā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 dienu laikā, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Blūmiņa

Tiesneši A.Veita

J.Freimanis